

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 12092

Tarih : 22.05.2025

Özgül SAKİ
İstanbul Milletvekili

10/2782

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

19 Mart 2025 Saraçhane protestolarından bu yana basına ve kamuoyuna yansıyan polis şiddeti, işkence, kötü muamele, cinsel taciz, hukuksuz gözaltı ve tutuklamalar ile cezaevlerinde tutulan öğrencilerin mevcut durumu ve maruz kaldığı hak ihlallerinin tüm boyutlarıyla araştırılması, sorumluların tespit edilmesi ve cezasızlığın önlenmesi adına gerekli yasal ve idari düzenlemelerin yapılabilmesi için, Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

ÖZGÜL SAKİ

İstanbul Milletvekili

GEREKÇE

19 Mart 2025 tarihinde İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu'nun gözaltına alınmasıyla başlayan ve "Saraçhane Eylemleri" olarak bilinen protestolar, Türkiye genelinde ifade özgürlüğü, barışçıl toplanma hakkı ve demokratik hakların kullanımı bağlamında önemli bir halk hareketine dönüşmüştür. Ancak, bu protestolar sırasında ve sonrasında, emniyet güçlerinin orantısız müdahaleleri, gözaltı ve tutuklama süreçlerinde yaşanan işkence, kötü muamele, cinsel taciz ve tehdit iddiaları, basın özgürlüğüne yönelik baskılar ve özellikle gençlerin, bilhassa genç kadınların maruz kaldığı ağır hak ihlalleri ciddi bir toplumsal endişe yaratmıştır. Bu bağlamda, aşağıdaki hususların tüm boyutlarıyla araştırılması, sorumluların tespit edilmesi ve gerekli önlemlerin alınması için bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulması elzemdir.

1. Polis Şiddeti ve Orantısız Güç Kullanımı:

- Saraçhane'de ve Türkiye'nin diğer illerinde (Ankara, İzmir vb.) düzenlenen protestolarda, emniyet güçlerinin biber gazı, tazyikli su, cop ve paintball tüfekleri gibi araçlarla orantısız güç kullandığına dair çok sayıda video kaydı, tanıklık ve rapor mevcuttur. Bu müdahaleler, barışçıl gösterilere katılan yurttaşlarda kemik kırıkları, ekimozlar, yüz ve vücut yaralanmaları gibi ciddi fiziksel zararlara yol açmıştır. Örneğin, İstanbul Barosu avukatları,

Marmara Cezaevi'nde yapılan görüşmelerde, kaburgasında kırık ve ezilme gibi yaralanmalar tespit edildiğini raporlamıştır.

- Müdahaleler sırasında kask numaralarının bulunmaması, kolluk kuvvetlerinin kimliklerini gizlemesine olanak tanımış ve bu durum, kötü muamele ve işkence iddialarının soruşturulmasını zorlaştırmıştır.
- Özellikle genç kadınlara yönelik cinsel taciz niteliğinde davranışlar ve fiziksel şiddet uygulandığına dair iddialar, avukatlar ve insan hakları örgütleri tarafından belgelenmiştir. Örneğin, bir genç kadının mahkeme ifadesinde, gözaltına alınırken vajinasına tekme atıldığı, ters kelepçeli halde temel ihtiyaçlarını karşılamasının engellendiği ve tehdit edildiği belirtilmiştir.

2. Gözaltı ve Tutuklama Süreçlerindeki Hak İhlalleri:

- İçişleri Bakanı Ali Yerlikaya'nın açıklamalarına göre, 19-23 Mart 2025 tarihleri arasında 1.879 kişi gözaltına alınmış, Adalet Bakanlığı verilerine göre ise yaklaşık 1.500 gözaltı ve 260-299 tutuklama gerçekleşmiştir.
- Gözaltı süreçlerinde, ters kelepçe uygulaması, fiziksel şiddet, çıplak arama, cinsel taciz ve psikolojik tehdit gibi kötü muamele iddiaları raporlanmıştır. Örneğin, bir genç kadının ifadesinde, vajinasına tekme atıldığı, ters kelepçe nedeniyle tuvalet ihtiyacını karşılamakta zorlandığı, bacaklarının kan içinde olduğu ve şikayetlerini ifade etmesi durumunda başka bir yere götürülmekle tehdit edildiği belirtilmiştir. Ayrıca, Ankara Emniyet Müdürlüğü'nde 7 kadının çıplak aramaya ve fiziksel şiddete maruz kaldığı, bir gazetecinin burnunun kırıldığı iddia edilmiştir.
- İstanbul Barosu, 21-24 Mart tarihleri arasında İstanbul'da 447 kişinin gözaltına alındığını ve bunlardan 20'sinin çocuk olduğunu bildirmiştir. Gözaltılar, genellikle drone görüntüleriyle kimlik tespiti yapılarak ev baskınlarıyla gerçekleştirilmiştir.

3. Cezaevlerindeki Tutuklu Gençlerin Durumu:

- Saraçhane protestolarına katıldıkları gerekçesiyle tutuklanan 189 sanığın ilk duruşmaları 18 Nisan 2025'te görülmüştür. Tutukluların büyük bir kısmı gençlerden oluşmakta olup, Silivri'deki Marmara Cezaevi'nde tutulan bu kişiler, kötü muamele ve tacize maruz kaldıklarını ifade etmiştir.
- Halen cezaevlerinde kaç öğrencinin bulunduğu net olarak bilinmemekle birlikte, insan hakları örgütleri ve avukatların raporlarına göre en az 47 öğrencinin tutuklu olduğu, bunlardan

en az 14'ünün ise "Cumhurbaşkanına hakaret" suçlamasıyla cezaevinde tutulduğu bildirilmektedir.

- Cezaevlerinde, kalabalık koğuşlarda yerde yatma, uygun olmayan koğuşlara sevk, diğer tutukluların hakaret ve gözdağına maruz kalma gibi insanlık onuruyla bağdaşmayan koşulların olduğu raporlanmıştır. İstanbul Barosu avukatları, bazı tutukluların "kolunda platin çıkması, yüzünde yara, kaburgasında kırık" gibi ciddi sağlık sorunlarıyla cezaevinde tutulduğunu belirtmiştir.

4. Cinsel Taciz ve Cinsiyet Temelli Şiddet:

- Özellikle genç kadınlara yönelik cinsel taciz ve cinsiyet temelli şiddet iddiaları, protestoların en vahim yönlerinden birini oluşturmaktadır. Bir genç kadının mahkeme ifadesinde, gözaltına alınırken vajinasına tekme atıldığı, ters kelepçeli halde tuvalet ihtiyacını karşılamak için kadın polisten pantolonunu indirmesini istemek zorunda kaldığı, bacaklarının kan içinde olduğu ve şikayetlerini ifade etmesi durumunda tehdit edildiği belirtilmiştir. Bu tür iddialar, Türk Ceza Kanunu'nun cinsel saldırı ve taciz maddeleriyle (TCK 102, 105) ve uluslararası insan hakları hukukunda işkence yasağı kapsamında değerlendirilmelidir.
- Tehdit ve psikolojik baskı, gözaltı süreçlerinde sistematik bir yöntem olarak kullanıldığına dair ciddi iddialar mevcuttur. Örneğin, genç kadının üç gün boyunca şiddet uygulayan polisle karşılaştırılması, kasıtlı bir psikolojik baskı unsuru olarak raporlanmıştır.

5. Basın Özgürlüğüne Yönelik Baskılar:

- Protestoları takip eden gazeteciler, ciddi hak ihlallerine maruz kalmıştır. AFP muhabiri Yâsin Akgül, NOW Haber muhabiri Ali Onur Tosun, BirGün muhabirleri Ebru Çelik ve Deniz Güngör gibi gazeteciler, "2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet" suçlamasıyla gözaltına alınmış, bazıları tutuklanmış ve sonrasında tahliye edilmiştir.
- Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK), protestoları yayınlayan Halk TV, Sözcü TV ve Tele1 gibi kanallara yayın durdurma ve para cezaları uygulamış, bu durum basın özgürlüğüne yönelik ciddi bir tehdit oluşturmuştur.

6. Hukuki Sorunlar ve Orantılılık İlkesi:

- 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'nu orantısız bir şekilde uygulanarak barışçıl protestolar suç sayılmıştır. Bu durum Anayasa ile güvence altına alınan toplantı ve gösteri hakkını ihlal etmektedir.

- Kaçma veya delil karartma şüphesi olmaksızın verilen tutuklama kararları, adeta bir cezalandırma aracına dönüşmüş ve bu durum hukuka aykırılık teşkil etmektedir.
- Barolar, bu tür suçlamaların tutuklama gerektirmeyeceğini ve cezaevinde geçirilen her günün bir hak ihlali olduğunu vurgulamıştır.

Bu doğrultuda:

1. 19 Mart 2025 Saraçhane protestoları ve diğer illerdeki eylemlerde emniyet güçlerinin kullandığı müdahale yöntemlerinin orantılılığı ve uluslararası insan hakları standartlarına (Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, İstanbul Protokolü) uygunluğu.

2. Gözaltı ve tutuklama süreçlerinde yaşanan işkence, kötü muamele, cinsel taciz, cinsel saldırı ve psikolojik tehdit iddialarının gerçekliği ve bu iddialara ilişkin yürütülen soruşturmaların durumu.

3. Özellikle genç kadınlara yönelik cinsel taciz, cinsel saldırı (örneğin, vajinaya tekme atılması), ters kelepçe ile temel ihtiyaçların engellenmesi ve tehdit gibi cinsiyet temelli hak ihlallerinin, cinsiyet eşitliği perspektifiyle incelenmesi.

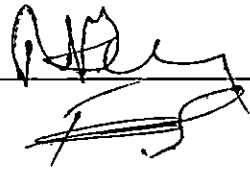
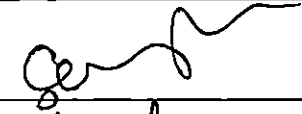
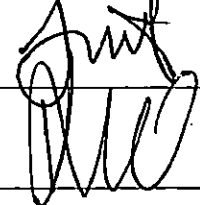
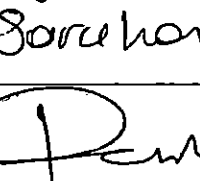
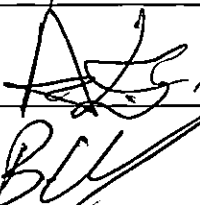
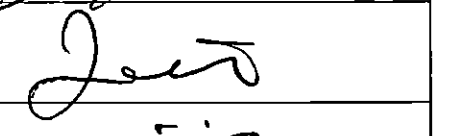
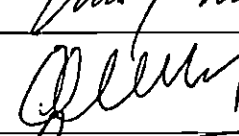
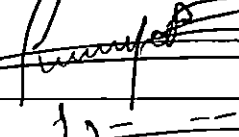
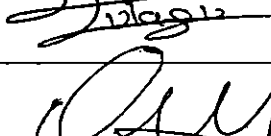
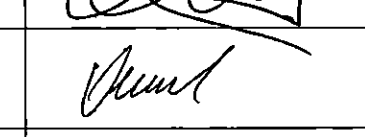
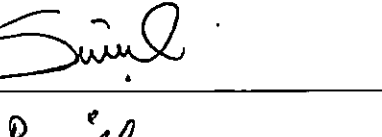
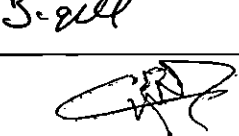
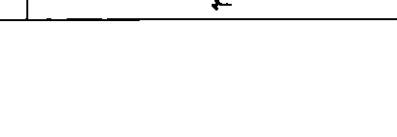
4. Cezaevlerinde, özellikle genç tutukluların maruz kaldığı kötü muamele, insanlık onuruyla bağdaşmayan koşullar ve sağlık hizmetlerine erişim sorunlarının değerlendirilmesi.

5. Protestoları takip eden gazetecilere yönelik gözaltı, tutuklama ve basın özgürlüğüne yönelik diğer baskıların araştırılması.

6. 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'nun uygulanmasındaki sorunlar ve barışçıl toplanma hakkının korunmasına yönelik mevcut güvencelerin yeterliliği.

7. Adli muayene süreçlerinin İstanbul Protokolü'ne uygunluğu, delillerin usulüne uygun toplanıp toplanmadığı ve bu süreçlerdeki aksaklıkların incelenmesi.

8. Kolluk kuvvetlerinin kimliklerini gizleme uygulamalarının (örneğin, kask numarası taşımama) cezasızlığa etkisinin ve sorumluların tespitine yönelik engellerin araştırılması. amacıyla Meclis Araştırması açılmasını talep ediyoruz.

1	NEJLA DEMİR	AĞRI	
2	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	
3	CEYLAN AKÇA CUPOLO	DİYARBAKIR	
4	İBRAHİM AKIN	İZMİR	
5	KEZBAN KONUKÇU	İSTANBUL	
6	HAKKI SARUHAN OLUÇ	ANTALYA	
7	PERİHAN KOCA	MERSİN	
8	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
9	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
10	ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ	BATMAN	
11	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	
12	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	
13	OSMAN CENGİZ ÇANDAR	DİYARBAKIR	
14	SÜMEYYE BOZ	MUŞ	
15	ÖMER FARUK HÜLAKÜ	BİNGÖL	
16	ONUR DÜŞÜNMEZ	HAKKARİ	
17	GEORGE ASLAN	MARDİN	
18	SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP	BİTLİS	
19	BURCUGÜL ÇUBUK	İZMİR	
20	CELAL FIRAT	İSTANBUL	